

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KONTROLLI I LARTË I SHTETIT
DEPARTAMENTI I AUDITIMIT TË PERFORMANCËS

Adresa: Rruga "Abdi Toptani", nr. 1, Tiranë; Tel-Fax: 0664057089

E-mail: rmuca@klsh.org.al; Web-site: www.klsh.org.al

Nr. 1006/12 Prot.

Tiranë, më 30/09/2019

V E N D I M

Nr. 114, Datë 30/09/2019

P Ë R

EVADIMIN E MATERIALEVE TË AUDITIMIT TË PERFORMANCËS
"SIGURIMI I CILËSISË SË VEPRAVE NDËRTIMORE"

Në zbatim të Planit Vjetor Institucional 2019, Kontrolli i Lartë i Shtetit, në kuadër të përmbushjes së funksionit të tij Kushtetues, zbatimit të Udhëzimeve dhe Standardeve Ndërkombëtare të Auditimit (INTOSAI, EUROSAL, etj.), sipas shkresës nr. prot. 1006/1, datë 31.12.2018 dhe shkresës Nr.1006/5/6/7/8 datë 12.07.2019, Program Auditimi, ndërmori auditimin me temë "Sigurimi i cilësisë së veprave ndërtimore". Ky auditim u ushtrua në Institutin e Ndërtimit, Ministrinë e Infrastrukturës dhe Energjisë, Autoritetin Rrugor Shqiptar dhe Fondin Shqiptar të Zhvillimit. Pas përfundimit të punës paraprake audituese u përgatit programi auditues. Në përfundim të punës audituese në terren, me shkresat me nr. 1006/3, prot datë 15.04.2019 iu përcoll Projekt-Raporti i Auditimit subjekteve nën auditim.

Raporti i auditimit është hartuar pasi janë shqyrtuar observacionet e dërguara nga Instituti i Ndërtimit me shkresë nr. prot. 1006/4, datë 08.05.2019, protokolluar në KLSH.

Në përfundim, pasi u njoha me Raportin Përfundimtar të Auditimit dhe *Projekt-Vendimin* e paraqitur nga grupi i auditimit, të Departamentit të Auditimit të Performancës dhe të grupit të ekspertëve të KLSH-së shpjegimet e dhëna nga subjektet e audituara, mendimin për cilësinë e auditimit nga Drejtori i Drejtorisë së Standardeve dhe Sigurimit të Cilësisë, vlerësimin mbi objektivitetin dhe cilësinë e auditimit nga Kryeaudituesi dhe Drejtori i Departamentit të Auditimit të mësipërm,

në mbështetje të nenit 15, shkronja “c” të Ligjit nr. 154/2014, datë 27.11.2014, “Për organizimin dhe funksionimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit”.

KONKLUDOVA

Raporti i auditimit të performancës me temë “Sigurimi i cilësisë së veprave ndërtimore” krahas evidentimit të kornizës legislative mbi të cilën duhet të mbështetet veprimtaria e Institutit të Ndërtimit, ka synuar në vlerësimin e situatës aktuale të këtij institucioni dhe të institucioneve të tjera përgjegjëse, për kontrollin e cilësisë së veprave ndërtimore. Ky auditim është fokusuar në nivelin me të cilin janë arritur objektivat e kontrollit të cilësisë së projekteve dhe produkteve të ndërtimit, si dhe në ndikimet që ato japin në sigurimin e cilësisë së veprave ndërtimore, me synimin e parandalimit të situatave të kolapsit në raste të jashtëzakonshme. Kushtet të cilat janë të nevojshme për të siguruar efektivitetin e sigurimit të cilësisë, kanë të bëjnë me nivelin e performancës së subjekteve nën auditim. Në këtë auditim jemi përqëndruar në Institutin e Ndërtimit, si institucion i ngritur për të siguruar një nivel të lartë të mbrojtjes së qytetarëve, për të krijuar besim dhe garanci për qëndrueshmërinë në objektet e ndërtimit në vendin tonë në mbrojtje të shëndetit të qytetarit dhe të mjedisit, Ministrinë e Infrastrukturës dhe Energjisë, si institucion epror, si dhe Autoritetin Rrugor Shqiptar dhe Fondin Shqiptar të Zhvillimit si dy institucione të rëndësishme që menaxhojnë fondet publike për ndërtimin e objekteve. Objektivi kryesor i auditimit ka qenë analizimi i institucioneve përgjegjëse në hartimin e politikave dhe zbatimin e ligjshmërisë që lidhet me disiplinimin e punimeve të ndërtimit, me synimin që t’i garantojnë komunitetit mundësinë e jetesës dhe përdorimin e ambienteve të garantuara nga ana e qëndrueshmërisë teknike dhe cilësisë së tyre.

Veprimtaria e Institutit të Ndërtimit për të ndikuar në sigurimin e cilësisë në objektet ndërtimore nuk ka qenë efektive. Çështjet e sigurisë së cilësisë për veprat e ndërtimit duhet t’i besohet një institucioni kompetent dhe të garantohet me ligj, i cili do të ishte i domosdoshëm për ngritjen e këtij institucioni. Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë duke mos u angazhuar në plotësimin e kuadrit ligjor mbi organizimin dhe funksionimin e Institutit të Ndërtimit, i cili prej 15 vjetësh funksionon në zbatim të Urdhërit të Ministrit të Punëve Publike nr. 225, datë 29.06.2004 “Për Krijimin e Institutit të Ndërtimit”, ka dështuar të plotësojë kuadrin ligjor që do të ndikonte në sigurimin e cilësisë së objekteve të ndërtimit, nëpërmjet kontrollit të cilësisë së produkteve dhe dhënies së oponencave teknike për objektet ndërtimore. Mungesa e një stafi të kompletuar teknikisht, rekrutimi i punonjësve jashtë profili dhe pa eksperiencën e domosdoshme, si dhe mungesa e një laboratorit të paakredituar, ka sjellë dhënien e oponencave jocilësore dhe mungesën e kontrollit të produkteve ndërtimore, duke e kthyer këtë institucion në një zyrë të thjeshtë punësimi që siguron të ardhurat për vetfinancim.

Nisur nga konkluzionet e mësipërme të veprimtarisë audituese, duke synuar përmirësimin e mëtejshëm të rezultateve:

V E N D O S A:

I. Të miratoj Raportin e Auditimit me temë “*Sigurimi i cilësisë së veprave ndërtimore*”, të ushtruar në Institutin e Ndërtimit, Ministrinë e Infrastrukturës dhe Energjisë, Autoritetin Rrugor Shqiptar dhe Fondin Shqiptar të Zhvillimit.

II. Të miratoj rekomandimet e përcaktuara dhe të kërkoj marrjen e masave për sa vijon:

I. Për Pyetjen: *A i ka shërbyer kuadri rregullativ dhe administrativ i përmirësimit të sigurisë së objekteve ndërtimore?*

Gjetje

- Baza ligjore e funksionimit të IN është e pamjaftueshme. Krijimi i këtij institucioni (me objekt kryesor të punës, një fushë shumë të rëndësishme), me një urdhër të ministrit, si dhe funksionimi i tij në zbatim të një rregulloreje të miratuar vetëm nga Drejtori i Përgjithshëm, krijojnë mundësinë e mosfunksionimit normal të IN.
- Materiali i hartuar për rregullat dhe hapat që ndiqen gjatë kryerjes së oponencës teknike është i pa detajuar dhe nuk arrin t’i shërbejë dhënies së një oponence teknike cilësore dhe profesionale, lidhur me projektet e hartuara, për t’i shërbyer sa më mirë garantimit të sigurisë së objekteve ndërtimore.

Për sa më sipër rekomandoj

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, në cilësinë e institucionit epror të IN, të iniciojë hartimin e një VKM-je “Për organizimin dhe funksionimin e IN”, ku të përcaktohen qartë detyrat dhe detyrimet e Institutit të Ndërtimit.
- Instituti i Ndërtimit, nëpërmjet Këshillit Drejtues (KD), të hartojë një rregullore të detajuar, ku të përcaktohen rregulla të sakta dhe të aplikueshme, hapat që ndiqen gjatë kryerjes së oponencës teknike, kapacitetet e domosdoshme profesionale të specialistëve që do të hartojnë oponencën teknike.

Menjëherë

Gjetje

- Baza ligjore për kontrollin dhe disiplinimin e punimeve të ndërtimit duhet të përshtatet me dinamikën e zhvillimit të ndërtimit në vitet e fundit. Institucione

të ndryshime si ARRSH, FSHZH dhe të vetqeverisjes vendore, kanë qasje të ndryshme ndaj problemeve të njëjtë, për shkak të boshllëqeve të këtij legjislacioni.

- Manuali teknik i çmimeve të punimeve të ndërtimit dhe analizave teknike të tyre, ka rreth 4 vjet (prej VKM-në nr. 629, datë 15.07.2015), që ky manual nuk përditësohet, megjithëse ka kërkesa të shumta nga ana e institucioneve të tjera shtetërore, ku kërkohet përditësimi i tij me zëra të rinj, ose saktësimin të zërave ekzistues.

Për sa më sipër rekomandoj

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, të nisë procedurat për përmirësimin e legjislacionit për kontrollin dhe disiplinimin e punimeve të ndërtimit, duke kërkuar mendime dhe sugjerime nga aktorët kryesorë (institucione shtetërore, shoqata, etj) të përfshirë në veprimtarinë e realizmit të punimeve të ndërtimit në RSH.
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, megjithëse ka nisur disa kërkesa pranë Drejtorisë së Përgjithshme të Tatimeve për vënien në dispozicion të dhënave për çmimet mesatare të tregut për katër elementët e kostos, të marrë të gjitha masat që në koordinimin me Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë dhe DPT, të iniciojë brenda vitit 2019, projekt vendimin për miratim në Këshillin e Ministrave, për përditësimin e manualit teknik të çmimeve të punimeve të ndërtimit dhe analizave teknike të tyre. të trajtuara në VKM Nr. 629, datë 15.07.2015 “Për miratimin e Manualeve Teknike të çmimeve të punimeve të ndërtimit”.
- Fondi Shqiptar i Zhvillimit dhe Autoriteti Rrugor Shqiptar të paraqesë në mënyrë periodike 6 mujore, të gjithë sugjerimet për zëra/analiza të reja punimesh ose saktësim të zërave/ analizave të çmimeve të manualit ekzistues në fuqi.
- Manuali teknik i çmimeve duhet të përmirësoje kategoritë e punimeve të ndërtimit duke shtuar zëra punimesh të nevojshëm për të rritur cilësinë, sigurinë dhe eficientë energjitike të objekteve ndërtimore dhe rregulluar vendosjen e çmimit njësi në të gjithë institucionet që hartojnë preventivë me fonde publike ose jo, ku një pjesë e tyre rekomandohen sipas tabelës të paraqitur në faqen 54 të Raportit të Auditimit.

Menjëherë dhe në vijimësi

A ka qenë efektive veprimtaria e IN për rritjen e sigurisë së objekteve ndërtimore në vend?

II. Për pyetjen: A ka ndikuar administrimi i burimeve njerëzore në veprimtarinë e Institutit të Ndërtimit për arritjen e objektivave të tij?

Gjetje

- Nga auditimit është konstatuar se kapacitetet profesionale të punësuar në drejtoritë kryesore të Institutit të Ndërtimit, nuk janë në nivelin që kërkon një institucion kontrolli dhe kërkimor - shkencor. Fakti që nga 16 punonjësit e Drejtorisë së Rregullave Teknike dhe Oponencës, 7 punonjës nuk kanë licencë për projektim (edhe pse është kriter i kërkuar) dhe 5 punonjës janë të sapo diplomuar dhe pa eksperiencë në fushën e projekteve, si dhe kryerja e oponencave nga bashkëpunëtorët e jashtëm, evidenton mungesën e kapaciteteve teknike për kryerjen e oponencave teknike

Për sa më sipër rekomandoj

- Instituti i Ndërtimit të bëjë ndryshimet e nevojshme në regjistrin e formularëve të përshkrimeve të pozicioneve të punës në Drejtorinë e Laboratorëve dhe në Drejtorinë e Rregullave Teknike dhe Oponencës, në mënyrë që punonjësit e rekrutuar të kenë profesionalizmin për kryerjen e kontrolleve të materialeve dhe produkteve, si dhe për hartimin e oponencave teknike sa më cilësore të projekteve.

Brenda vitit 2019

- Instituti i Ndërtimit të sigurojë qëndrueshmëri të punonjësve të laboratorit, duke i trajnuar me kërkesat e ISO/IEC 17025 dhe procedurat e akreditimit të laboratorëve testues dhe kalibruar, duke shmangur largimet dhe lëvizjet e panevojshme të punonjësve, në funksion të rritjes së performancës dhe përmirësimit të cilësisë së testimeve.

Mejnjëherë dhe në vijimësi

- Të merren masa për përmirësimin e sistemit të marrëdhënieve të punës në drejtim të rekrutimit të punonjësve, duke përcaktuar sistem pikëzimi për elementët që do të vlerësohen kandidatët, në mënyrë që të kemi një vlerësim real për rekrutimin e punonjësve në bazë të meritokracisë, me qëllim ngritjen e kapaciteteve profesionale, uljen e numrit të oponencave të dhëna për hartim bashkëpunëtorëve të jashtëm, si dhe rritjen e të ardhurave të institucionit.

Menjëherë

- Të hiqet neni 11 i rregullores “Për përzgjedhjen e kandidatëve për bashkëpunëtorë të jashtëm, në kohë emergjence”, pasi për hartimin e oponencave nuk mund të ketë emergjencë dhe ky nen lë vend për subjektivitet në përzgjedhjen e kandidatëve.

- Për të evituar situatat e emergjencës dhe mbingarkesën, Ministria e Energjisë dhe Infrastrukturës, në cilësinë e institucionit epror të IN, të iniciojë hartimin e një Urdhri të ri, ku të modifikohet pika 1 e Urdhrit të Ministrit Nr. 197 datë 09.10.2014.

Menjëherë

- Të përcaktohet saktë tarifa (përqindja e oponencës) e pagesës së bashkëpunëtorëve të jashtëm, për shmangien e subjektivizmit në përcaktimin e kësaj tarife.

Brenda vitit 2019

- Të kryhet një rishpërndarje më e drejtë e pjesëmarrjes në grupet e oponencave të oponentëve të jashtëm, ku të përcaktohet në rregullore kufiri maksimal prej 12 pjesëmarrjesh në vit.

Menjëherë dhe vijimësi

- III. Për pyetjen: **A kanë ndikuar oponencat e dhëna nga Instituti i Ndërtimit në përmirësimin e projekteve dhe në sigurinë e objekteve ndërtimore në vend?**

Gjetje

- Nga auditimi i oponencës së kryer për projektet e zbatimit të objekteve Rikualifikimi urban i sheshit të qytetit Rrëshen, Studim projektim, Rikonstruksioni dhe zgjerimi i rrugës Unaza e Re dhe Sheshi Shqiponja”, Projekt-idea dhe Projekt Zbatimi, “Parkim publik nëntokësor në sheshin Skënderbej”, “Rikostruksioni i ndërtesës qendrore të KESH sh.a”, megjithëse projekti është i paplotë dhe me mangësi. Oponenca teknike e hartuar paraqitet përgjithësisht si një inventarizim i dokumentacionit. Rekomandimet e dhëna për çdo kapitull duhet të ishin reflektuar në konkluzionin përfundimtar, i cili, për mangësitë dhe devijimet nga standardet që kishte projekti, duhet të kishte dhënë vlerësimin negativ për këtë projekt.

Për sa më sipër rekomandoj

- Grupi i kryerjes së oponencës teknike të IN, të shprehet qartë për konkluzionin mbi konformitetin me kushtet teknike të projektimit, duke dhënë tre lloje opinionesh përfundimtare për oponencën teknike të çdo objekti:
 - a. Projekti është i plotë dhe oponenca të shprehet **CERTIFIKOHET**;
 - b. Projekti ka mangësi që nuk çenojnë kërkesat themelore dhe oponenca shprehet **CERTIFIKOHET ME REZERVË** (Për plotësim);
 - c. Projekti nuk plotëson kërkesat themelore dhe oponenca shprehet **NUK CERTIFIKOHET** deri në plotësimin total të projektit dhe dokumentacionit të nevojshëm, si dhe kthimin e projektit të rishikuar për oponencë.

Menjëherë dhe vijimësi

Gjetje

- Nga auditimi i oponencës së kryer për Studim fizibiliteti dhe projektimi i rrugëve të zonës Thumanë- Fushë Krujë – Vorë – Kashar, kryer nga shoqëria “S” S.p.a, në oponencë nuk është dhënë asnjë rekomandim përse i përket specifikimeve teknike, të cilat janë paraqitur në gjuhën angleze. Në preventiv janë vendosur në mënyrë të paargumentuar në kapitullin e urave (për të gjitha urat), zëri “punë sekondare”, në sasinë 7% e vlerës totale, Nisur nga fakti që në preventiv është i parashikuar edhe fondi rezervë prej 5%, nga grupi i oponencës duhej rekomanduar heqja nga preventivi e zërit të punës “punë sekondare”. Grupi oponencës nuk ka rekomanduar korrigjimin e asnjë analize teknike të zërave të preventivit, në raste kur ka patur punime të dubluara.

Për sa më sipër rekomandoj

- Grupet e oponencës të ngritura nga Instituti i Ndërtimit, të marrin masa për dhënien e komenteve sa më profesionale, për të gjitha fushat që shqyrton oponenca, pasi vetëm për objektin e mësipërm “Studim fizibiliteti dhe projektimi i rrugëve të zonës Thumanë- Fushë Krujë – Vorë – Kashar”, mos shqyrtimi i preventivit sipas analizave teknike në fuqi, mund të dakordësojë një preventiv të rritur në mënyrë fiktive.

Në vijimësi

Gjetje

- Nga auditimi i projekteve të zbatimit të objekteve Projekti i zbatimit të ujësjellësit Kuç – Himarë dhe Projektit të objektit “Rikonstruksion i godinës së Autoritetit të Informimit të Dosjeve, të realizuara nga Instituti i Ndërtimit, nuk administrohet në dosje licenca profesionale e Institutit të Ndërtimit për hartimin e projekteve. Nga Instituti i Ndërtimit janë hartuar projektet për 10 objekte, në vlerën totale rreth 561 mln lekë me TVSH.

Për sa më sipër rekomandoj

- Instituti i Ndërtimit të marrë masa për aplikimin pranë Ministrisë së Energjitikës dhe Infrastrukturës për dhënien e licencës profesionale për projektim dhe mbikëqyrje punimesh në fushën e ndërtimit.

Brenda vitit 2019

Gjetje

- Për të dy objektet e sipërcituara është hartuar oponenca nga Instituti i Ndërtimit, në zbatim të Ligjit nr. 8402, datë 10.09.1998 “Për kontrollin dhe disiplinimin e punimeve të ndërtimit” të ndryshuar, neni 6, por nisur nga fakti që është kryer edhe projekti nga ky institucion, oponenca (potencialisht mendimi ndryshe) duhej kryer nga institucion tjetër.

Për sa më sipër rekomandoj

- Instituti i Ndërtimit të marrë masa që në të ardhmen të eliminojë dhënien e oponencave teknike për objektet, projektin të cilave u ka hartuar vetë IN, pasi nuk mund të bëhen nga i njëjti person fizik apo juridik edhe prodhimi i shërbimit intelektual edhe kundërshtimi i këtij prodhimi.

Në vijimësi

- IV. Për pyetjen: **A janë marrë në konsideratë rekomandimet e oponencave para miratimit të lejeve të ndërtimit apo tenderimit të objekteve që i nënshtrohen oponencës teknike?**

Gjetje

- Nga grupi i auditimit është konstatuar që pagesat për oponencat teknike të objekteve publike, kryhen nga institucionet përfituese dhe vetëm për periudhën 2017-2018, pagesa e kryer nga institucionet publike për oponencat teknike është 133,184,441 lekë. Është konstatuar gjithashtu që pagesat për oponencat teknike të projekteve për objektet e kontratave koncesionare/ppp me investitor privat, janë kryer nga Autoriteti Rrugor Shqiptar.

Për sa më sipër rekomandoj

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë të iniciojë një VKM, sipas të cilës pagesat e oponencave teknike të projekteve koncesionare/ppp të kryhen nga investitorët privat të koncesioneve.

Brenda muajit qershor 2020

Gjetje

- Kontratat e institucioneve publike me projektuesit kërkojnë që projektet e veprave ndërtimore të jenë sa më të plota dhe cilësore, këto projekte duhet të jenë të certifikuar para dorëzimit në institucionet publike, pra projektuesit duhet që të “shesin” produkt intelektual cilësor, konform standardeve, të pajisur me oponencën teknike.

Për sa më sipër rekomandoj

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë të iniciojë një VKM, sipas të cilës oponencat teknike të projekteve publike duhet të merren nga subjektet projektuese para dorëzimit të tyre në Autoritetet Kontraktore dhe pagesat për këto oponenca të planifikohen në fazën e prokurimit të fondit të projektimit.

Brenda muajit qershor 2020

- V. Për pyetjen: **A mendoni se është efektive veprimtaria e laboratorit të Institutit të Ndërtimit në funksion të rritjes të nivelit të sigurisë të veprave ndërtimore?**

Gjetje

- Drejtoria e laboratorëve të Institutit të Ndërtimit ofron shërbime testimi të pa akredituara, për klientët në fushën e ndërtimit, por edhe shërbime të tjera si: Ekspertizave dhe inspektim të veprave ndërtimore për klientë të jashtëm.

Për sa më sipër rekomandoj

- Instituti i Ndërtimit për të bërë efektive dhe të besueshme veprimtarinë e laboratorit të IN-së në funksion të rritjes të nivelit të sigurisë të veprave ndërtimore, të vazhdojë procesin e nisur për të akredituar laboratorin (datë 22.08.2018) në Drejtorisë së Përgjithshme të Akreditimit në përputhje me standardin e laboratorëve.
- Instituti i Ndërtimit të rrisë bashkëpunim edhe me palët e interesuara brenda dhe jashtë vendit për të mundësuar që IN të jetë një qendër e rëndësishme në fushën e sektorit të kontrollit të prodhimit të produkteve të ndërtimit, në sektorin e kontrollit të cilësisë të zbatimit të projekteve të veprave ndërtimore dhe kontrollin e performances teknike të veprave ekzistuese ndërtimore.

Menjëherë dhe në vijimësi

- VI. Për pyetjen: **A janë konstatuar parregullsi në manualin e cilësisë dhe në gjithë sistemin e cilësisë nga vizitat e bëra nga Drejtoria e Përgjithshme e Akreditimit? Si janë zgjidhur dhe a janë marre masa korrigjuese?**

Gjetje

- Të gjitha rishikimet e Manualit të Cilësisë janë reflektuar në 14 procedurat e menaxhimit dhe në 14 procedurat teknike si dhe në forma të ndryshme nga Menaxhimi i nivelit të lartë në Sistemit të Menaxhimit nga Drejtoria e Laboratorëve, nga Menaxheri i Cilësisë si dhe nga Menaxheri Teknik. Për mos konformitetet e përcaktuara në raportin e auditimit, janë ndërmarrë masa korrigjuese dhe janë specifikuar në dokumentin FO-PM10-02/4 si dhe në Raport jokonformiteti RJ 1/18, në zbatim të pikes 4.1.5.c të standardit SSH EN ISO 17025; të politikës të mbrojtjes informacionit konfidencial dhe të drejtave të pronësisë së klientëve në manualin e Cilësisë dhe të kërkesave të procedurës DL-PM-02 “Për sigurimin dhe mbrojtjen e informacionit konfidencial dhe të drejtave të pronësisë të klientëve dhe palëve të tjera” formularët FO-PM2-01 “Lista e klasifikimit të të dhënave informacioneve në Drejtoria e Laboratorëve janë të plotësuar por rekomandohet rishikim i tyre.

Për sa më sipër rekomandoj

Menaxhimi i nivelit të lartë në Sistemit të Menaxhimit të Drejtorisë së Laboratorëve t'i kushtojë vëmendje që personeli të jetë më i vetëdijshëm në rendësin e aktiviteteve dhe në kontributin në arritjen e objektivave të Sistemit të Menaxhimit si vijon:

- Menaxheri Kryesor i Sistemit të Menaxhimit të Drejtorisë së Laboratorëve duhet të përmirësojë komunikimet e proceseve të Sistemit të Menaxhimit pasi disa procese nuk funksionojnë në mënyre adekuate nga mosveprimi adekuat i funksioneve që janë të detyruar të marrin pjesë në të.
- Në përputhje me strategjinë dhe programet e zhvillimit të IN-së në kuadër të institucionit të varësisë të Ministrisë të Infrastrukturës dhe Energjisë të identifikohen, analizohen, specifikohen dhe miratohen në një dokument të veçantë objektivat specifike për vitin 2018 në lidhje me përmirësimin aktiviteteve dhe burimeve njerëzore dhe materiale të SM të DL siç kërkohet nga standardi SSH EN ISO 17025, nga procedura DL-PM14 të rishikimit të menaxhimit dhe nga organizmi kombëtar i akreditimit.
- Të konsiderohet vazhdimisht në vëmendje të menaxhimit të nivelit më të lartë që në vijimësi të mirëmbaje sigurimin e evidencës objektive për zbatimin e deklaratës së cilësisë dhe zhvillimit dhe përmirësimit të Sistemit të Menaxhimit.

Menjëherë dhe në vijimësi

VII. Për pyetjen: A kryhen testime me metoda të standardizuara dhe pajisje të kalibruara?

Gjetje

- Laboratorët e Drejtorisë së Laboratorëve, për një sasi të konsiderueshme materialesh ndërtimi kryejnë testime me standarde SSH (Standard Shtetëror) të pa harmonizuara me ato të BE. Në përgjithësi metodat e testimit janë përgatitur sipas standardit të laboratorëve dhe procedurës DL-PT-03 dhe specialistët disponojnë instruksionet për përpunimin e kampioneve për testim si dhe manualët e përdorimit të pajisjeve.

Për sa më sipër rekomandoj

- Këshilli Drejtues dhe Drejtori i Përgjithshëm t'i kërkojnë Drejtorit të laboratorit, Menaxherit të Cilësisë dhe Menaxherit Teknik, që në vijimësi të bëjnë përpjekje për zëvendësimin e standardeve shtetërore (SSH) me standarde të harmonizuara (SSH EN) me qëllim garantimin e cilësisë në procesin e testimit të materialeve/produkteve të ndërtimit, në përputhje me standardin SSH ISO/IEC 17025, manualit të cilësisë (MC) dhe procedurat teknike DL-PT-03 dhe DL-PT-04.

Menjëherë dhe në vijimësi

Gjetje

- Një sasi e konsiderueshme materialesh/produktesh ndërtimi testohen me standarde SSH (Standard Shtetëror) të pa harmonizuara me ato të BE. Laboratorët e drejtorisë së laboratorëve përdorin pajisje të cilat i janë nënshtruar vetëm kalibrimëve të brendshme dhe procesit të mirëmbajtjes nëpërmjet programeve të mirëmbajtjes, pa bërë kalibrimë të jashtëm.

Për sa më sipër rekomandoj

Këshilli Drejtues dhe Drejtori i Përgjithshëm t'i kërkojnë Drejtorit të laboratorit, Menaxherit të Cilësisë dhe Menaxherit Teknik, që në vijimësi të bëjnë përpjekje:

- Për kalibrimin e pajisjeve sipas standardeve të kalibrimin sipas frekuencave të përcaktuara në planin e kalibrimëve, me qëllim garantimin e cilësisë në procesin e testimit të materialeve/produkteve të ndërtimit, në përputhje me standardin SSH ISO/IEC 17025, manualit të cilësisë (MC) dhe procedurat teknike për kalibrim.
- Pajisjet që janë me defekt ose jashtë kufijve të specifikuar të identifikohen qarte si të tilla me etiketa ose informacione të përshtatshme dhe vlerësim të efektit të defekteve ose shmangieve nga kufijtë e specifikuar në zbatim të procedurës së punës jo konform. Të vendosen etiketat adekuate mbi pajisjet, instrumentet, aksesoret, pajisjet ndihmëse, etj, për të treguar statusin teknik si dhe kodin në sistemin e menaxhimit (SM).

Menjëherë dhe në vijimësi

VIII. Për pyetjen: **A është certifikata/raporti i testimit konform standardit SSH ISO/IEC 17025 ?**

Gjetje

- Nga paraqitja tabelore (faqja 68 e Raportit të Auditimit) e Drejtorisë së Laboratorëve, vërehet ulje të numrit të testimeve të materialeve dhe produkteve të ndërtimit, kjo edhe për shkak të mos marrjes së mostrave në subjektet prodhuese të materialeve të ndërtimit, por mbi të gjitha sepse DL në Instituti i Ndërtimit funksionon pa status të akredituar nga Drejtoria e Përgjithshme e Akreditimit.

Për sa më sipër rekomandoj

- Instituti i Ndërtimit të hartojë procedura të veçanta të monitorimit nëpërmjet marrjes së mostrave për produkte/materialeve të ndërtimit sipas llojit, rrezikshmërisë në mjedis apo në shëndetin dhe jetën e qytetarëve, si dhe

bazuar në praktikat e mëparshme për çdo Qark, të hartojë akt-marrëveshje dhe planin e marrjes së mostrave në përputhje me standardet dhe të ndjekë vazhdimisht realizimin e tij, me qëllim mbulimin e plotë me monitorim të produkteve/materialeve ndërtimore të importuara, ose të prodhuara në vend, me qëllim ndikimin në përmirësimin e cilësisë së materialeve, me dhënien e opinioneve profesionale.

Menjëherë dhe në vijimësi

Gjetje

- Instituti i Ndërtimit gjatë ushtrimit të aktivitetit të testimit të materialeve/produkteve të ndërtimit, për periudhën 2016-2018, ka lëshuar raporte testimi në përgjithësi sipas SSH ISO/IEC 17025, por jo me të gjithë elementët përbërës sipas standardit të laboratorëve. mospërputhjet ligjore të konstatuara në 47 raste të evidentuara në vitin 2016; në 108 raste të evidentuara në vitin 2017 dhe në 55 raste të evidentuara në vitin 2018, tregojnë se nuk jemi në prirjen e duhur për raportimin e rezultateve të testimit, sipas standardit SSH ISO/IEC 17025 dhe manualit të cilësisë (MC) (DL-MC-01) ku përgjegjës për zbatimin është Menaxheri kryesor të Institutit të Ndërtimit dhe Drejtori i Laboratorëve.

Për sa më sipër rekomandoj

- Instituti i Ndërtimit për testimet e kryera të lëshojë Raporte Testimi cilësore, të kompletuara me të gjithë elementët që parashikon standardi, në mënyrë të tillë që të ndjekin zhvillimin në fushën e ndërtimit të veprave ndërtimore (shtetërore dhe privat) në përgjithësi, për të garantuar qëndrueshmëri në rritje të sasisë dhe cilësisë së testimeve laboratorike në shkallë vendi, bazuar në vlerësimin rigoroz të procesit të raportimit të testimit dhe në konformitet me standardin SSH ISO/IEC 17025 dhe manualit të cilësisë, me qëllim që të konfirmohet dhe të raportohet me rigorozitet përputhshmëria e elementëve të RT me kërkesat e standardit.

Menjëherë dhe në vijimësi

IX. Për pyetjen: **A është vendosur masa e pasigurisë konform me dokumentet e EA 4-16 ?**

Gjetje

- Nga auditimi i dokumenteve të vlerësimit të pasigurisë në matje rezulton, se ekzistojnë instruksione për përdorimin e pajisjeve referuar dokumenteve të fabrikuesve. Për disa pajisje të vjetruara për mungesë të dokumenteve të fabrikuesit këto instruksione janë përgatitur sipas eksperiencës dhe për disa

pajisje nuk ka. Në raportin e auditimit të brendshëm (RA 12/18), mbi vlerësimin e pasigurisë në matje, u konstatua se; Metodën e testimit që nuk janë në reference me standardet e testimeve në fuqi, sipas kërkesave të organeve rregullatore nuk lejohen për përdorim për shërbime ndaj klientëve. Nuk ka evidence adekuate të kryerjes të procesit të deklarimit të pasigurive personale të personelit në lidhje me raportimin e rezultateve të testimit referuar kushteve reale të njësive laboratorike.

Për sa më sipër rekomandoj

- Menaxheri Kryesor i Sistemit të Menaxhimit të Institutit të Ndërtimit të marrë masa korrigjuese për zbatimin adekuat të procesit të vlerësimit brenda-laboratorik të pasigurive të matjeve për të demonstruar evidence objektive (edhe për procesin e akreditimit) në reference dhe lidhje të pashkëputur me raportin e auditimit për njësinë laboratorike .

Menjëherë dhe në vijimësi

- X. Për pyetjen: **A mendoni se burimet njerëzore të drejtorisë së laboratorëve kanë kapacitetin profesional për dhënien e një vlerësimi cilësor dhe të kualifikuar për analizat/testimet laboratorike të produkteve të materialeve të ndërtimit ?**

Gjetje

- Nga auditimi i dosjeve personale konstatohet se, jo të gjithë punonjësit e laboratorit janë trajnuar dhe kanë certifikatë për njohje me kërkesat e standardit ISO/IEC 17025:2005 dhe procedurat e akreditimit të laboratorëve testues dhe kalibruës. Gjithashtu ka punonjës të pa trajnuar për pasigurinë në matje. Si kërkesë e standardit të ri SSH EN ISO 17025 mungon infrastruktura bashkëkohore e përdorimit të sistemeve të IT për të realizuar komunikimin dhe trajnimin me mjete elektronike për përmirësimin e efikasitetit dhe efikasitetin në zbatimin e kërkesave të sistemit të menaxhimit të cilësisë së laboratorit.

Për sa më sipër rekomandoj

- Instituti i Ndërtimit të sigurojë qëndrueshmëri të punonjësve të laboratorit, duke i trajnuar punonjësit në Drejtorinë e Përgjithshme të Akreditimit ose në Institucione kompetente, me qëllim që të njihen me kërkesat e standardit ISO/IEC 17025:2005 dhe procedurat e akreditimit të laboratorëve testues dhe kalibruës, për të shmangur largimet dhe lëvizjet e panevojshme në funksion të rritjes së performancës dhe përmirësimit të cilësisë së testimeve të materialeve dhe produkteve të ndërtimit.

Menjëherë dhe në vijimësi

- Menaxheri kryesor, Drejtori i Përgjithshëm i Institutit të Ndërtimit, rekomandohet të sigurojë integritetin e Sistemit të Menaxhimit kur planifikohen dhe zbatohen ndryshime në burimet njerëzore që përcaktojnë implementimin e proceseve të SM.

Menjëherë dhe në vijimësi

- Personeli që merr pjesë në Sistemit të Menaxhimit të Drejtorisë së Laboratorëve duhet të përmirësohet në kuptimin, zbatimin dhe familjarizimin në vijimësi me kërkesat e standardit 17025 dhe të dokumentacionit të SM dhe duhet të demonstrojë evidencën objektive të duhur për të identifikuar shmangie/jo konformitete dhe inicimin / zbatimin e veprimeve përmirësuese.

Menjëherë dhe në vijimësi

- Menaxheri kryesor i Sistemit të Menaxhimit të Drejtorisë së Laboratorëve rekomandohet t'i komunikojë qartësisht personelit që merr pjesë në Sistemit të Menaxhimit të Drejtorisë së Laboratorëve të rëndësisë së plotësimit të kërkesave të klientëve dhe organeve rregullator duke krijuar evidencë objektive adekuatë në këtë drejtim.

Menjëherë dhe në vijimësi

- XI. Për pyetjen: **A mendoni se makineritë dhe pajisjet laboratorike në dispozicionin e Drejtorisë laboratorike përmbushin kërkesat sipas standardeve të kalibrimit dhe a janë të mjaftueshme për dhënien e një vlerësimi cilësor dhe të kualifikuar për analizat/testimet laboratorike të produkteve të ndërtimit ?**

Gjetje

- Në drejtorinë e laboratorëve të Institutit të Ndërtimit, kryhet një numër i madh testimesh me pajisje të pa kalibruara. Kalibrimet e jashtme paraqiten jo të plota dhe jo për të gjitha pajisjet në zbatim të kërkesave të standardit ISO/IEC 17025:2005, pika 5.5, të MC dhe të procedurës DL-PT-07. Për pajisjet që kanë ndikim në cilësinë e testimeve nuk është mbajtur një status i vlefshëm kalibrimi (si p.sh., për makinat e testimit universale (shtypje/tërheqje) apo dixhitale), nuk kanë certifikatë kalibrimi ku të jetë identifikuar data e fundit e kalibrimit dhe data e planifikuar për kalibrimin e ardhshëm (në zbatim të frekuencës së kalibrimit) dhe për pasojë nuk mund të gjykohej mbi mirëmbajtjen korrigjuese të pajisjeve nëpërmjet zbatimit të programeve vjetore të kalibrimit të brendshëm dhe të jashtëm dhe programeve të

mirëmbajtjes parandaluese si dhe sigurimit të gjurmueshmërisë në mënyrë të vlefshme.

Për sa më sipër rekomandoj

- Këshilli Drejtues dhe Drejtori i Përgjithshëm në bashkëpunim me SM të DL, të marrin masa që në vijimësi të realizojnë kalibrimet (të jashtme dhe të brendshme) e pajisjeve laboratorike dhe etalonëve, sipas programeve vjetore të miratuara, të procedurës për menaxhimin e pajisjeve dhe etalonëve (DL-PT-07), të MC pika 5.5, me qëllim sigurimin e cilësisë së testimeve të materialeve të ndërtimit.

Brenda vitit 2019

- XII. ***Për pyetjen: A ka qenë efektive veprimtaria e Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë, Autoritetit Rrugor Shqiptar dhe Fondit Shqiptar të Zhvillimit për rritjen e sigurisë së objekteve ndërtimore në vend dhe përmirësimin të cilësisë së projekteve që zbatojnë?***

Gjetje

- Standardet e projektimit të banesave, çerdheve, shkollave dhe kopshteve, miratuar me VKM Nr. 626, datë 15.7.2015, Nr. 530, datë 20.7.2016, Nr. 319, datë 12.4.2017, Nr. 159, datë 1.3.2017 kanë një shumëllojshmëri rekomandimesh, por nuk paraqitet në asnjë pjesë të tyre ndonjë rekomandim konkret ose referencë në lidhje me llogaritjen antisizmike të strukturave. Përsa i përket riaftësimit strukturor të ndërtesave ekzistuese të kopshteve jepet një rekomandim, i cili është evaziv dhe jo specifik, i cili nuk orienton lehtësisht projektuesit në rast se kërkohet një projekt riaftësimi strukturor.
- Referencat si Eurocode 1998-3, për riaftësimin strukturor nuk janë të mjaftueshme, sepse janë në gjuhën angleze, nuk janë të ilustruara me zgjidhje grafike të ndërhyrjeve ku mund të orientojnë më lehtësisht projektuesit. Ndërsa Eurocodet të cilat janë në gjuhën shqipe kanë problematika përsa i përket aksesit nga përdoruesit, terminologjisë, mënyrës së përkthimit dhe fuqisë ligjore në territorin e RSH.
- Normat e projektimit të strukturave antisizmike në Shqipëri, janë akoma në fuqi Kushtet Teknike të Projektit të vitit 1978~1980 i përditësuar në vitin 1989, ku pjesa dërmuese e objekteve të ndërtuara me këto kushte nuk i kalonte 5-6 kate. Këto kushte nuk përshtaten me dinamikën e zhvillimit të ndërtimeve në Shqipëri, ku shumë prej objekte që ndërtohen në ditët e sotme kalojnë lartësinë e 10 kateve mbi tokë dhe 2 kateve nën tokë.

Për sa më sipër rekomandoj

- Ministria e Energjisë dhe Infrastrukturës, të marrë të gjitha masat për hartimin dhe publikimin e kushteve të reja teknike të projektimit, duke ju referuar standardeve të vendeve fqinje me aktivitet të ngjashëm sizmik me vendin tonë ose Eurocodeve dhe përshtatur me zhvillimin aktual të ndërtimit në Shqipëri.
- Ministria e Energjisë dhe Infrastrukturës, të marrë të gjitha masat për përditësimin e standardeve të projektimit të banesave, kopshteve, çerdheve dhe shkollave, me rekomandime dhe referenca për llogaritjen konstruktive të strukturave dhe riaftësimit strukturor. Kjo praktikë të aplikohet edhe gjatë hartimit të standardeve të projektimit të universiteteve, spitaleve dhe klinikave mjekësore.

Menjëherë

Gjetje

- Standardet e projektimit të banesave, çerdheve, shkollave dhe kopshteve, miratuar me VKM Nr. 626, datë 15.7.2015, Nr. 530, datë 20.7.2016, Nr. 319, datë 12.4.2017, Nr. 159, datë 1.3.2017 kanë një shumëllojshmëri rekomandimesh, por nuk paraqitet në asnjë pjesë të tyre ndonjë rekomandim konkret ose referencë në lidhje me llogaritjen antisizmike të strukturave. Përsa i përket riaftësimit strukturor të ndërtesave ekzistuese të kopshteve jepet një rekomandim, i cili është evaziv dhe jo specifik, i cili nuk orienton lehtësisht projektuesit në rast se kërkohet një projekt riaftësimi strukturor. Është konstatuar se në projektet e rikonstruksionit të objekteve të infrastrukturës arsimore, megjithëse janë objekte të ndërtuara përpara viteve 90-të, përveç punimeve të rinovimit arkitektonik, rifiniturave, sistemeve elektrike dhe mekanike, mungojnë punimet/masat për përforcimin e strukturave dhe rritjen e qëndrueshmërisë sizmike së tyre

Për sa më sipër rekomandoj

- Ministria e Energjisë dhe Infrastrukturës, të hartojë një qarkore për Ministrinë e Arsimit dhe Sporteve dhe njësitë e vetëqeverisjen vendore, për të gjithë projektet e reja për rikonstruksionit e infrastrukturës arsimore ose të tjera, ku pikësëpari të kërkohet vlerësimi i strukturor i konstruksionit ekzistues, në mënyrë që në preventivët e rikonstruksionit të objekteve, nëqoftëse është e nevojshme, të përfshihet përforcimi i strukturës dhe rritja e qëndrueshmërisë sizmike.

Menjëherë dhe në vijimësi

Gjetje

- Përsa i përket kontrollit të cilësisë së materialeve të ndërtimit dhe aplikimin e tyre në ndërtesa, ky proces është plotësisht jashtë kontrollit. Nga auditimet e mëparshme të kryera në objekte të ndryshme ndërtimore të prokuruar nga institucione shtetërore, është konstatuar përdorimi i materialeve të një cilësie të përdit të dobët dhe jo sipas standardeve.

Për sa më sipër rekomandoj

- Ministria e Energjisë dhe Infrastrukturës, duhet të publikojë online/ose në media, raporte periodike në lidhje me verifikimin e cilësisë së materialeve të përdorura për çdo kategori punimesh, dhe të publikojë të gjithë listën e materialeve dhe markave të cilat nuk i përmbushin kriteret minimale të cilësisë.

Menjëherë dhe në vijimësi

Gjetje

- Bazuar në të dhënat e Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë në lidhje me masat e marra nga Komisioni i Dhënies së Licencave Profesionale, për individë ose subjekte të cilët janë konstatuar me shkelje dhe nga subjekte të ndryshme, përfshirë edhe KLSH, për vitet 2017-2019 është rekomanduar heqja e licencës së projektimit, mbikëqyrjes, kolaudimit për 11 subjekte, ku është penalizuar vetëm 1 (një) subjekt me heqje licence dhe 3 raste janë në shqyrtim. Janë rekomanduar nga subjekte të ndryshme heqja e 9 (nëntë) licencë të zbatimit të punimeve të ndërtimit për shoqëri të ndryshme, ku janë penalizuar 14 drejtues teknikë me pezullim ose heqje licence, 1 shoqëri me heqje të së drejtës së ushtrimit të aktivitetit në fushën e zbatimit në ndërtim dhe 1 shoqëri me heqje të kategorive të licencës.

Për sa më sipër rekomandoj

- Ministria e Energjisë dhe Infrastrukturës, duhet të tregohet më e rreptë përsa i përket penalizimit të subjekteve ndaj të cilëve janë konstatuar shkelje, në lidhje me ushtrimin e aktivitetit në projektim, mbikëqyrje, kolaudim dhe zbatim punimesh ndërtimi. Në rastet ku pretendohet moskryerja e punimeve dhe përdorimi i materialeve me cilësi të dobët dhe jo sipas kërkesave të kontratës për zbatimin e punimeve, nëpërmjet auditit të brendshëm, të kryhet verifikimi në terren i shkeljeve të pretenduara, përpara se dokumentacioni ti raportohet Komisionit të Dhënies së Licencave Profesionale.

Menjëherë dhe në vijimësi

Gjetje

- Për masat e marra ndaj subjekteve të ndryshme nga Komisioni i Dhënies së Licencave Profesionale, mungon transparenca dhe publikimi i vendimeve, online ose në media të ndryshme. Ky fakt ka bërë që subjekte ose individë/subjekte të caktuar të vazhdojnë aktivitetin në fushën e projektimit, mbikëqyrje, kolaudimit ose zbatimit të punimeve, ose duke u paraqitur në procedura prokurimi, edhe pse ndaj tyre është marrë masë pezullimi licence ose heqje e të drejtës së ushtrimit të aktivitetit.

Për sa më sipër rekomandoj

- Ministria e Energjisë dhe Infrastrukturës duhet të tregohet më transparente dhe të publikojë online/ ose media, të gjitha vendimet e marra në lidhje me penalitetet për subjektet që ushtrojnë aktivitetin në fushën e projektimit, mbikëqyrjes, kolaudimit dhe zbatimit të punimeve të ndërtimit.

Brenda vitit 2019 dhe në vijimësi

XIII. *Për pyetjen: **A janë marrë në konsideratë rekomandimet e opionencave para miratimit të lejeve të ndërtimit apo tenderimit të objekteve që i nënshtrohen opionencës teknike?***

Gjetje

- Projektet fillestare të porositura nga Autoriteti Rrugor Shqiptar dhe Fondi Shqiptar i Zhvillimit pësojnë ndryshime gjatë zbatimit, ku në disa raste këto ndryshime janë thelbësore, duke hequr ose shtuar kategori të plota punimesh, por projekteve të rishikuar në asnjë rast nuk i është bërë përsëri opionencë teknike.

Për sa më sipër rekomandoj

- Autoriteti Rrugor Shqiptar dhe Fondi Shqiptar i Zhvillimit, të kryejë opionencë teknike edhe për projekt preventivin e punimeve të shtesave të kontratave, kur ato i kalojnë vlerën prej 100 milion lekësh.
- Autoritet Rrugor Shqiptar dhe Fondi Shqiptar i Zhvillimit, në rastet kur projekti fillestar ndryshohet në mënyrë thelbësore, duke hequr ose shtuar kategori punimesh në masën e më shumë se 20% të vlerës, të dërgojë përsëri për opionencë teknike projektin e rishikuar.

Menjëherë dhe në vijimësi

XIV. Për pyetjen: A është efektiv veprimtaria e laboratorit të ARRSH-së në funksion të rritjes së nivelit të siguri së veprave ndërtimore dhe nëqoftëse ky laborator është i akredituar?

Gjetje

- Nga auditimet e kryera në Autoriteti Rrugor Shqiptar, ky laborator nuk rezulton efektiv për sa i përket rritjes së cilësisë së punimeve të ndërtimit. Nga ARRSH nuk administrohen në mënyrë korrekte kampionet e marrë, kjo edhe për shkak të ambienteve jo të përshtatshme ku ndodhet laboratori aktual dhe magazinimit të kampionëve.
- Fondi Shqiptar i Zhvillimit, megjithëse zbaton projekte me vlera të konsiderueshme, si të infrastrukturës rrugore, bulevarde, sheshe, rikonstruksione godinash dhe sinjalistike rrugore, nuk disponon asnjë pajisje laboratorike për kryerjen e provave të materialeve të përdorur.

Për sa më sipër rekomandoj

- Autoritet Rrugor Shqiptar të marrë masat për rritjen e performancës së laboratorit, duke e sistemuar në ambiente të përshtatshëm për kryerjen korrekte të veprimtarisë.
- Fondi Shqiptar i Zhvillimit të marrë masat për të krijuar një bazë kampionësh për materialet e përdorura në objektet e zbatuara, deri në përfundimin e garancisë së defekteve.
- Fondi Shqiptar i Zhvillimit, në rast nevojë, të lidhë marrëveshje bashkëpunimi për kryerjen e analizave laboratorike të materialeve, që mund të realizohen nga Instituti i Ndërtimit.

Menjëherë dhe në vijimësi

Me ndjekjen dhe kontrollin e zbatimit të detyrave dhe masave të përcaktuara në këtë vendim ngarkohet Departamenti i Auditimit të Performancës..